

Ettevõtlustulu lihtsustatud maksustamise seaduse muutmise ja sellega seondult teiste seaduste muutmise seaduse eelnõu seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1 Sisu kokkuvõte

2017. aastal oli ettevõtlustulu lihtsustatud maksustamise seaduse (edaspidi *ELMS*) vastuvõtmise eesmärk haldus- ja maksukoormuse vähendamise teel parandada väikeettevõtjate maksukäitumist ja suurendada vabatahtlikku maksukuulekust. Kehtestatud erikorraga lihtsustati nii maksude tasumise protsessi kui ka vähendati maksukoormust. Ettevõtluskonto kasutajate arv ja konto kaudu deklareeritud tulude summad on aastatega jõudsalt kasvanud. Samas on praktikas esile kerkinud mitmeid kitsaskohti, mida analüüsiti 2022. aastal koostatud väljatöötamiskavatsuses. Selles anti ülevaade teemadest, mille tõttu ettevõtluskonto ei pruugi ajas järjest enam kanda algset eesmärki ega olla mingist ajahetkest enam maksumaksja jaoks atraktiivne maksude maksmise viis.

Eelnõuga tehakse neli olulisemat muudatust ettevõtluskonto kaudu teenitud tulu maksustamisel. Muudatused puudutavad nii ettevõtluskonto kasutajaid kui ka ettevõtluskonto kasutajalt teenust ostvaid juriidilisi isikuid.

Ettevõtluskonto kasutusvaldkonna laiendamiseks muudetakse juriidilisele isikule teenuse osutamisel tekkivat maksukohustust. Senine täiendav tulumaksukohustus asendatakse sotsiaalmaksukohustusega. Muudatusega väheneb nii äriühingu maksukoormus kui ka suurenevad ettevõtluskonto kasutaja sotsiaalsed tagatised.

Lisaks muudetakse ettevõtlustulu maksu määra ja maksu jagamise reegleid. Muuhulgas kaotatakse kõrgem maksumäär, muutub kohustusliku kogumispensioniga (II sambaga) liitunud ettevõtluskonto kasutaja ettevõtlustulu maksu määr ja sellest tulenevalt ka maksu jagamise skeem.

1.2 Eelnõu ettevalmistajad

Eelnõu ja seletuskirja koostas Rahandusministeeriumi maksupoliitika osakonna nõunik Kairi Ani (e-mail kairi.ani@fin.ee, tel 5885 1373). Eelnõu juriidilist kvaliteeti kontrollis Rahandusministeeriumi personali- ja õigusosakonna õigusloome valdkonna juht Virge Aasa (e-mail virge.aasa@fin.ee, tel 5885 1493). Eelnõu keelelise kontrolli tegi õigusosakonna keeleteimetaja Sirje Lilover (sirje.lilover@fin.ee).

1.3 Märkused

Eelnõuga muudetakse järgmisi seadusi:

- ettevõtlustulu lihtsustatud maksustamise seadust (edaspidi *ELMS*) redaktsioonis RT I, 11.03.2023, 58;
- maksukorralduse seadust (edaspidi *MKS*) redaktsioonis RT I, 20.02.2024, 9;
- riikliku pensionikindlustuse seadust (edaspidi *RPKS*) redaktsioonis RT I, 14.12.2023, 7;
- sotsiaalmaksuseadust (edaspidi *SMS*) redaktsioonis RT I, 21.11.2023, 4;
- tulumaksuseadust (edaspidi *TuMS*) redaktsioonis RT I, 21.11.2023, 8.

Eelnõu ei ole seotud muu menetluses oleva eelnõuga.

Ettevõtlustulu lihtsustatud maksustamise seaduse muutmise väljatöötamiskavatsus oli EIS-s kooskõlastamisel 2022. aastal (eelnõu toimik nr 22-1313).

Seadus jõustub 2025. aasta 1. jaanuaril. Muudatuste seadusena vastuvõtmiseks on vajalik Riigikogu poolthääle enamus.

2. Seaduse eesmärk

2017. aastal oli ELMS vastuvõtmise eesmärk haldus- ja maksukoormuse vähendamise teel parandada väikeettevõtjate maksukäitumist ja suurendada vabatahtlikku maksukuulekust. Kehtestatud erikorraga lihtsustati nii maksude tasumise protsessi kui ka vähendati maksukoormust.

Ettevõtluskonto avamise võimaluse lõi krediitiasutustest üksnes AS LHV Pank. Ainsaks ettevõtluskonto pakkujaks on ta jäänud tänase päevani. Vaatamata sellele on kasutajate arv kiirelt kasvanud. Kui 2019. aasta jooksul avas ettevõtluskonto 1 702 inimest ja 2020. aasta lõpuks oli see arv kasvanud 3 740 inimeseni, siis 05.12.2023. a seisuga oli kasutuses juba 21 492 ettevõtluskontot. Eeskätt on see sobilik lahendus neile füüsilistele isikutele, kes oma põhitegevuse kõrvalt osutavad väikeses mahus teenuseid või müüvad enda valmistatud kaupa. 2023. aastal tehti ettevõtluskontot kasutades igas kalendrikuus tehinguid kogusummas veidi enam kui 3,2 miljoni euro eest. Kuigi esialgsed mõjuhinnangud olid tagasihoidlikumad, siis juba 2023. aastal koguti ettevõtluskonto kaudu makse veidi enam kui 7,7 miljonit eurot. Populaarsuse põhjuseid on tõenäoliselt mitu – alates madalast halduskoormusest maksude maksmisel, maksustamisreeglite lihtsusest ja arusaadavusest ning lõpetades madalama maksukoormusega.

Samas on viimasel ajal muutunud ka ettevõtluskeskkond. Covid-19 pandeemia mõjul on harjumuspärased töö tegemise viisid märkimisväärselt ümber kujunenud – esile on kerkinud platvormitöö, virtuaalne töö, diginomaadlus, iseendale tööandjaks olemine ja iseseisvad lepingupartnerid. 2021. aastal viis Arenguseire Keskus läbi küsitlusuuringu „Platvormitöö Eestis 2021“¹, mille raames uuriti muuhulgas ka platvormitöö tegijate kasutatavat ettevõtlusvormi. Ettevõtluskonto oli uuringu teostamise hetkel valinud üksnes 2% vastanutest, kuid tänu lihtsusele ja madalale maksukoormusele nähti selles suurt potentsiaali platvormitöö tegijate hulgas. Uuringus prognoositi, et ettevõtluskonto laialdasem kasutamine võiks riigieelarvesse tuua 68 miljonit maksutulud.

Viimastel aastatel ongi ettevõtluskonto kasutajate arv ja konto kaudu teenitud tulude summad jõudsalt kasvanud. Eeskätt on see tingitud platvormide kehtestatud nõudest, mille kohaselt peavad platvormil teenust osutavad isikud kas registreerima end füüsilisest isikust ettevõtjana (edaspidi *FIE*), avama ettevõtluskonto või osutama teenust äriühingu kaudu. Vaatamata jõudsale kasutaja arvu kasvule on praktikas esile kerkinud mitmeid kitsaskohti, mida analüüsiti 2022. aastal koostatud väljatöötamiskavatsuses. Selles anti ülevaade teemadest, mille tõttu ettevõtluskonto ei pruugi ajas järjest enam kanda algset eesmärki ega olla mingist ajahetkest enam maksumaksja jaoks atraktiivne maksude maksmise viis.

¹https://arenguseire.ee/wpcontent/uploads/2021/08/2021_platvormitoo_uuring.pdf.

Eelnõuga tehakse neli olulisemat muudatust ettevõtluskonto kaudu teenitud tulu maksustamisel.

2.1. Äriühingule teenuse osutamine

ELMS vastuvõtmisel kehtestati kuritarvituste vältimiseks ja konto eesmärgipäraseks kasutamiseks mitmeid kitsendusi ettevõtluskonto maksustamisreeglites. Peamise ohuna nähti töösuhte² asendamist ettevõtluskonto kaudu toimuva näiliku ettevõtlussuhtega ja sedakaudu tasu maksja maksukoormuse vähendamist. Sarnaseid kuritarvitusi esines hulgaliselt mikroettevõtte maksu rakendavas Lätis ning eesmärk oli Eestis seda vältida. Kõige karmim piirang oleks olnud äriühingutele teenuse osutamise keeld. Toona eelistati sellele lahendust, mille kohaselt äriühingule teenuse osutamine on lubatud, kuid äriühingul³ tuleb tasuda sellelt tulumaksu tulumaksuseaduse (edaspidi TuMS) § 51 lõike 2 punkti 1 alusel kui ettevõtlusega mitteseotud kulult. Selle tulemusel maksab lisaks ettevõtluskonto kasutaja makstavale ettevõtlustulu maksule samalt summalt tulumaksu ka äriühing, mis tasandab ettevõtluskonto kaudu teenitud tulu ja palgatulu maksukoormuse erinevust.

Täiendav tulumaksukohustus tähendab sisuliselt seda, et teenust osutaval väikeettevõtjal on ettevõtluskontot otstarbekam kasutada üksnes juhul, kui teenuse sihtrühmaks on füüsilised isikud, nt lapsehoiuteenus. Siiski on hulk teenuseid, mida tellivad nii füüsilised kui ka juriidilised isikud, nt koristusteenus jms. Viimati kirjeldatud juhul on ettevõtluskonto kasutamine juriidilisel isikul tekkiva täiendava maksukohustuse tõttu hetkel pigem välistatud. Seda ka juhul, kui konkreetne tegevus vastab ettevõtluse tunnustele ja pole märke näilikust ettevõtlusest ega sedakaudu maksudest kõrvalehoidmisest.

Seega võib äriühingu täiendav tulumaksukohustus piirata ettevõtluskonto kasutaja tegevusvaldkonda. Niisamuti mõjutab see teenust ostva äriühingu otsuseid. Tõenäoliselt eelistab äriühing tellida teenust isikult, kelle puhul ei lisandu talle täiendavat maksukohustust.

Ettevõtluskonto kasutusvaldkonna laiendamiseks muudetakse eelnõuga äriühingule teenuse osutamisel tekkivat maksukohustust. Väljatöötamiskavatsuses esitati äriühingu täiendava tulumaksukohustuse muutmise alternatiividena selle osaline (kuni 500 euro ulatuses kalendrikuus) või täielik kaotamine. Täiendava analüüsi ja väljatöötamiskavatsusele esitatud tagasiside tulemusena neid alternatiive siiski töösse ei võetud, kuna kuritarvituste riske ei ole võimalik piisavalt maandada. Kultuuriministeeriumi pakutud alternatiivlahendus asendada tulumaks sotsiaalmaksuga maandab eelviidatud kuritarvituste riski ja aitab leevendada üht ettevõtluskonto kasutaja suurimat probleemi ehk ravikindlustuse lünklikkust. Eeltoodud põhjusel senine täiendav tulumaksukohustus kaotatakse ja selle asemele kehtestatakse kohustus tasuda 50%-lt teenustasu summalt sotsiaalmaksu. Muudatusega väheneb nii äriühingu maksukoormus kui ka suurenevad ettevõtluskonto kasutaja sotsiaalsed tagatised.

2.2. Madalama maksumäära rakendamise piirmäär

Kehtiva korra kohaselt on ettevõtlustulu maksul kaks määra – 20%-line maksumäär rakendub tuludele, mis ei ületa kalendriaastas 25 000 eurot ja 40%-line määr 25 000 kuni 40 000 eurot teenides. ELMS eelnõu menetlemisel oli keskmine brutokuupalk 1 201 eurot. Seega madalam

² Kui kontekstist ei tulene teisiti, mõistetakse selles dokumendis töösuhtena ka füüsilise isiku poolt teenuse osutamist võlaõigusliku lepingu alusel.

³ Kõnealune kohustus laieneb ka residendist mittetulundusühingule, sihtasutusele ja juriidilisest isikust usulisele ühendusele (TuMS § 51 lg 3) ning mitteresidendist juriidilise isiku püsivale tegevuskohale (TuMS § 53 lg 5). Olemuslikult sarnane täiendav maksukohustus tekib ka füüsilisest isikust ettevõtjal, kes ostab teenust ettevõtluskonto kasutajalt (TuMS § 34 punkt 13). Lihtsuse huvides hõlmab käesolevas seletuskirjas mõiste „äriühingu“ kõiki eelnimetatud isikuid.

maksumäär kohaldus tulule, mis oli kuu kohta arvestatuna võrdne 1,7-kordse keskmise töötasuga. 2023. aasta III kvartaliks on keskmine töötasu kasvanud 1 812 euron, mis tähendab, et ettevõtluskonto kasutajal, kes teenib rohkem kui 1,1-kordset keskmist töötasu, tuleb seda ületavalt summalt tasuda maksu kõrgema määra alusel. Keskmine palk on nimetatud perioodil kasvanud enam kui 56% ning lähiaastatel prognoositakse palgakasvu jätkumist.

Kuigi madalama maksumäära piirmäärade lähedast tulu (24 000 kuni 25 000 eurot) teenivaid ettevõtluskonto kasutajaid ei ole palju, on nende arv siiski aastatega kasvanud kümnekordseks. Veelgi enam on suurenenud nende ettevõtluskonto kasutajate arv, kes on teeninud enam kui 25 000 eurot aastas. Kui 2019. aastal oli neid 3, siis 2022. aastal juba 74. Ka keskmine aastatulu on vaadeldaval perioodil oluliselt kasvanud – 36%. Seega on kõik eeltoodud näitajad viimastel aastatel märkimisväärselt tõusnud.

Piirmäära tõstmata jätmise võib omada selgelt negatiivset mõju ettevõtluskonto kasutusaktiivsusele. Lisaks võib see suurendada võimalust, et kõrgema maksumäära vältimiseks jäetakse tulud ettevõtluskontole kandmata ja maksud tasumata. Selle ärahoidmiseks on oluline ajakohastada madalama maksumäära rakendamise ülempiiri. Kuna kõrgema maksumäära täiendav tõstmine oleks ebamõistlik⁴, siis eelnõuga kõrgem maksumäär kaotatakse ja 20%-line maksumäär kohaldub kogu ettevõtluskontole kantud tulule.

2.3. Ettevõtlustulu maksumäär ja selle jagamise reeglid

Ettevõtlustulu lihtsustatud maksustamise seadus tugineb reeglile, et kogutavast maksust kaetakse kõik väikeettevõtja ettevõtlustulu maksustamisel kohalduvad kohustuslikud maksud ja maksed. Sotsiaal- ja tulumaksule lisandub II sambaga liitunute puhul ka sissemakse pensioni II sambasse. Seaduse vastuvõtmise hetkel oli see kas tulenevalt vanusest või varasemalt esitatud liitumisavaldusest II sambaga liitunud kohustuslik.

2021. aasta 1. jaanuaril jõustusid kogumispensionide süsteemis muudatused, mis oluliselt muutsid II sambaga liitumise aluspõhimõtteid. Muudatuste jõustumise järgselt ei ole enam tegemist kohustusliku skeemiga. Samas ei ole ettevõtlustulu maksust olnud kunagi võimalik katta erinevaid sotsiaalkaitse tagamiseks makstud vabatahtlikke makseid. Selle võimaldamine vähendaks ettevõtlustulu maksu solidaarsuskomponenti ning ei oleks horisontaalse õigluse vaates teiste maksumaksjate suhtes õiglane. Maksukuulekus on aga selges sõltuvuses õiglustundega ning selle vähenemisel võib olla negatiivne mõju maksulaekumisele. Lisaks jõustusid 2024. aasta 1. jaanuaril kogumispensionide seaduse muudatused, mille kohaselt on alates 2025. aastast võimalik suurendada kogumispensionide makse määra vabatahtlikult, mis võimendab probleemi veelgi. Hetkel moodustab tulu- ja sotsiaalmaksu katteks kantav osa ettevõtlustulu maksust 97-100%. Muudatuse tegemata jätmisel langeks nimetatud osakaal 90%-ni. Sisuliselt tähendaks see seda, et pensioni II sambaga liitunud ettevõtluskonto kasutaja solidaarne panus tulu- ja sotsiaalmaksu näol oleks mitteliitunutega võrreldes juba arvestatavalt väiksem.

Ettevõtlustulu maksu jagamisskeem mõjutab ka ettevõtluskonto kasutaja ravikindlustuskaitse saamise tingimusi. Sama tulu suuruse juures on sotsiaalmaksu osa suurem II sambaga mitteliitunud ettevõtluskonto kasutajal. Samas ravikindlustuskaitse saamiseks nõutav minimaalne sotsiaalmaksu laekumine on neil sama (2024. aastal 239,25 eurot kuus). Selleks, et ettevõtluskonto kasutaja eest laekuks nõutav minimaalne sotsiaalmaksu summa, tuleks käesoleval aastal pensioni II sambaga mitteliitunud ettevõtluskonto kasutajal teenida 1 921,25

⁴ Seaduse vastuvõtmise hetkel olnud kõrgema maksumäära piiri ja keskmise palgaga proportsiooni säilitamiseks tuleks tänasel päeval tõsta piirmäär 25 000 eurolt 38 200 eurole.

ja II sambaga liitunud kasutajal 1 993,75 eurot kuus. Kui juba hetkel oleks võimalik vabatahtlikult suurendada kogumispensioni makse määra 6%-ni, peaks teenitav tulu küündima ravikindlustuskaitse saamiseks juba 2 138,75 euroni kuus. Eeltoodust nähtub, et kohustusliku kogumispensioni makse määra vabatahtlik suurendamine tõstaks ravikindlustuskaitse saamise eelduseks olevat tulu suurust veelgi.

Eeltoodud põhjustel muudetakse eelnõuga nii ettevõtlustulu maksu määra kui ka laekunud maksu jagamise reegleid. Muudatuste kohaselt on II sambaga liitunud ettevõtluskonto kasutajal ettevõtlustulu maksu määr kogumispensioni makse määra (2, 4 või 6 protsendipunkti) võrra suurem. Seega edaspidi on ettevõtlustulu maksu määr kas 20%, 22%, 24% või 26%. Kõigil eelkirjeldatud juhtudel jagatakse 20 protsendipunkti ettevõtlustulu maksust vastavalt tulu- ja sotsiaalmaksu reeglitele proportsionaalselt nende nominaalsetele maksumääradele. Kuna tulumaksu määr tõuseb 2025. aasta alguses 22%-le⁵, jagatakse 22/55 tasutud ettevõtlustulu maksust tulumaksu ja 33/55 sotsiaalmaksu jagamise reeglite kohaselt. II sambaga liitunud ettevõtluskonto kasutaja puhul kantakse vastavalt kas 2, 4 või 6 protsendipunkti ettevõtlustulu maksust isiku valitud pensionifondi või pensioni investeerimiskontole.

Seega vaatamata asjaolule, et ettevõtlustulu maksu määr suureneb kogumispensioni makse määra võrra, on ka selle osa puhul jätkuvalt tegemist ettevõtlustulu maksuga. Ka muudatuste järgselt ei maksa ettevõtluskonto kasutaja eraldi kogumispensioni makset, vaid osa ettevõtlustulu maksust kantakse II sambasse.

2.4. Ettevõtluskonto andmete avalikustamine

Füüsiliselt isikult võlaõigusliku lepingu alusel teenuse ostmisel ei tule väljamakse tegijal teenustasult makse tasuda või kinni pidada üksnes juhul, kui nende tasumise kohustus on tasu saajal. Üldjuhul on võimalusi selleks kaks – kas tasu saaja on registreeritud FIE-na või makstakse tasu ettevõtluskontole. Esimesel juhul on tasu maksjal võimalik äriregistrist üle kontrollida, kas teenuse osutaja väide FIE-na tegutsemise kohta vastab tõele. Samas ettevõtluskonto kasutajalt teenust ostes puudub tellijal võimalus kontrollida, kas esitatud arvelduskonto numbri puhul on tegemist ettevõtluskontoga. See omakorda sisaldab väljamakse tegija jaoks teatavat maksuriski. Kui konto, kuhu ülekanne tehti, pole siiski ettevõtluskonto, tuleks väljamakse tegijal kanda tasu saaja töötamise registrisse (edaspidi *TÖR*), esitada makstud teenustasu kohta deklaratsioon (vorm TSD) ja tasuda sellelt tööjõumaksud.

Hetkel ei ole ettevõtluskonto andmed seaduste kohaselt avalikud, mistõttu ei ole maksuhalduril ega krediitiasutusel võimalik nimetatud andmeid kolmandatele isikutele esitada, kuigi päringu esitajal võib olla põhjendatud vajadus sellise info järele. Eelnõuga täiendatakse MKS-s toodud maksukohustuslase nõusoleku ja teadmista avalikustatavate andmete loetelu. Sellesse nimekirja lisatakse ettevõtlustulu maksu maksmiseks kasutatava konto number. Muudatus välistab võimaluse, et ettevõtluskonto on küll avatud ja teenuse ostjale on näha ettevõtluskonto omamise fakt, kuid teenitav ettevõtlustulu suunatakse muule pangakontole. Seega vähendab muudatus ka kuritarvituste võimalusi.

3. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõuga muudetakse ettevõtlustulu lihtsustatud maksustamise seadust (eelnõu § 1), maksukorralduse seadust (eelnõu § 2), riikliku pensionikindlustuse seadust (eelnõu § 3), sotsiaalmaksuseadust (eelnõu § 4) ja tulumaksuseadust (eelnõu § 5).

⁵ Tulumaksuseaduse ja kaitseväeteenistuse seaduse muutmise seadus, 20.06.2023

Paragrahvi 1 punktiga 1 tehakse muudatus ETLIS §-s 4, mis sätestab ettevõtlustulu maksu määrad. Selle paragrahvi punkti 1 alusel on maksumäär 20%, kui kalendriaastas on teenitud kuni 25 000 eurot. Tulult, mis ületab 25 000 eurot, on maksumäär 40% (§ 4 p 2). Eelnõuga kõrgem maksumäär kaotatakse.

Lisaks tehakse maksumäära reguleerivas sättes muudatused, mis tulenevad pensioni II samba muutmisest. Ettevõtlustulu lihtsustatud maksustamise seadus tugineb reeglile, et kogutavast maksust kaetakse kõik väikeettevõtja ettevõtlustulu maksustamisel kohalduvad kohustuslikud maksud ja maksed. Sotsiaal- ja tulumaksule lisandub II sambaga liitunute puhul ka sissemakse pensioni II sambasse. Seaduse vastuvõtmise hetkel oli see kas tulenevalt vanusest või varasemalt esitatud liitumisavaldusest II sambaga liitunule kohustuslik. 2021. aasta 1. jaanuaril jõustusid kogumispensionide süsteemis muudatused, mis oluliselt muutsid II sambaga liitumise aluspõhimõtteid. Muudatuste jõustumise järgselt ei ole enam tegemist kohustusliku skeemiga. Lisaks jõustusid 2024. aasta 1. jaanuaril kogumispensionide seaduse muudatused, mille kohaselt on alates 2025. aastast võimalik suurendada kogumispensionide makse määra vabatahtlikult, mis võimendab probleemi veelgi.

Eelnimetatud põhjusel suurendatakse eelnõuga ELMS § 4 lõikes 1 toodud ettevõtlustulu maksu määra kogumispensionide seaduse §-s 9 sätestatud makse määra võrra ja seda juhul, kui ettevõtluskonto kasutaja on liitunud II sambaga (ELMS § 4 lõige 2). Seega tavapäraselt kogumispensionide makset (2%) tasuva ettevõtluskonto kasutaja lõplikult ettevõtlustulu maksu määraks jääb 22%. Kõrgendatud määraga kogumispensionide makset tasuva isiku puhul oleks see vastavalt kas 24% või 26%.

Paragrahvi 1 punktiga 2 tunnistatakse kehtetuks ELMS § 7. Nimetatud sätte kohaselt tuleks töötamise registrisse kanda ka ettevõtlustulu maksu maksja. Kuigi reeglina teeb töötamise registri kandeid tööd võimaldav isik, siis antud isikute grupi puhul oli see ülesanne pandud maksuhaldurile.

ELMS vastuvõtmise hetkel plaanitud ettevõtluskonto kasutaja töötamise registrisse kandmine praktikas ei ole realiseerunud. Teistele asutustele info edastamiseks on maksuhaldur kasutanud töötamise registri asemel teisi registreid. Ka maksumaksjale ei annaks taoline registreering täielikku kindlust, et konkreetsel juhul lasub maksukohustus tasu saajal. Viimati nimetatud probleemi lahendamiseks muudetakse käesoleva eelnõuga MKS § 27 ning maksuhaldurile antakse õigus avalikustada ettevõtluskonto kasutaja andmed ja ettevõtluskonto number (vt eelnõu § 2 punkti 3 selgitusi).

Paragrahvi 1 punktiga 3 muudetakse ELMS § 8, mis kehtestab ettevõtlustulu maksu jaotamise põhimõtteid. Muudatus on muuhulgas seotud ELMS §-s 4 tehtavate muudatusega, mille kohaselt suureneb maksumäär, kui ettevõtluskonto kasutaja on liitunud II sambaga.

Sarnaselt praegusega sõltuvad ka edaspidi ettevõtlustulu maksu jagamise reeglid sellest, kas ettevõtlustulu maksu maksja on II sambaga liitunud või mitte. Alates 2025. aastast lisaks ka sellest, kas ta on oma kogumispensionide makse määra vabatahtlikult suurendanud. Ettevõtlustulu maksu määr on ELMS §-s 4 tehtavate muudatuste järgselt kas 20%, 22%, 24% või 26%. Kõigil eelkirjeldatud juhtudel jaotatakse 20 protsendipunkti ettevõtlustulu maksust proportsionaalselt tulu- ja sotsiaalmaksu nominaalsetele maksumääradele. Kuna tulumaksumäär tõuseb 2025. aasta alguses 22%-le, jaotatakse 22/55 tasutud ettevõtlustulu maksust tulumaksu ja 33/55 sotsiaalmaksu jagamise reeglite kohaselt. II sambaga liitunud ettevõtluskonto kasutaja puhul

kantaks vastavalt kas 2, 4 või 6 protsendipunkti ettevõtlustulu maksust isiku valitud pensionifondi või tema pensioni investeerimiskontole.

Eelnõuga kehtestatava maksu ja selle jaotamisreeglite korral kohalduks kõigile ettevõtluskonto kasutajatele ravikindlustuskaitse saamiseks sama tulu piirmäär. Lisaks suureneksid oluliselt ettevõtluskonto kasutaja sissemaksed II sambasse. Kui kehtiva seaduse kohaselt on 2 000 eurot teeniva ettevõtluskonto kasutaja pensionifondi või -kontole kantava kogumispensioni makse osa 14,55 eurot, siis uue maksude jagamisreegli kohaselt oleks see 120 eurot. Seda siis juhul, kui kogumispensioni makse määra on vabatahtlikult suurendatud 6%-ni.

Paragrahvi 2 punktiga 1 võetakse MKS § 25¹ lõike 3 punktist 1 välja viide ettevõtlustulu maksu maksjale ja § 2 punktiga 2 tunnistatakse kehtetuks MKS § 25¹ lõike 4 punkt 17. Nimetatud sätete kohaselt kantakse töötamise registrisse ka ettevõtlustulu maksu maksja. Taoline kohustus tuleneb ELMS §-st 7. Kuigi reeglina teeb töötamise registri kandeid tööd võimaldav isik, siis antud isikute grupi puhul oli see ülesanne pandud maksuhaldurile.

ELMS vastuvõtmise hetkel plaanitud ettevõtluskonto kasutaja töötamise registrisse kandmine praktikas sellisel kujul ei ole realiseerunud. Teistele asutustele on info edastamiseks kasutatud töötamise registri asemel teisi kanaleid, mistõttu muudetakse MKS § 25¹ lõike 3 punkti 1 ja tunnistatakse kehtetuks MKS § 25¹ lõike 4 punkt 17.

Paragrahvi 2 punktiga 3 täiendatakse MKS § 27 lõiget 1 punktiga 12. Uue punktiga lisatakse avalike andmete loetellu ettevõtlustulu maksu maksja andmed (nimi ja isikukood) ning ettevõtluskonto number.

SMS § 2 lõike 9 ja TuMS § 1 lõike 5 kohaselt vabaneb väljamakse tegija võlaõigusliku lepingu alusel füüsilisele isikule makstud teenustasult maksude tasumisest, kui tasu maksustatakse ettevõtlustulu lihtsustatud maksustamise seaduse kohaselt ehk kantakse ettevõtluskontole. Kuna nõ tavalisele arvelduskontole tasu kandmine võib tasu maksjale kaasa tuua arvestatava maksukohustuse, on tasu maksjal põhjendatud soov kontrollida esitatud andmete õigsust ehk saada kinnitus, kas teenuse osutaja esitatud arvelduskonto vastab ELMS § 1 lõikes 2 sätestatud tingimustele. Ettevõtluskonto kasutaja kontoandmete kontrollimise võimalus aitab maandada teenust telliva isiku riski saada täiendav maksukohustus ettevõtluskonto kasutaja tahtlikult või juhuslikult esitatud valeandmete tõttu.

ELMS § 5 lõike 3 kohaselt on krediidasutusel kohustus esitada maksuhaldurile ettevõtluskonto avamise lepingu sõlmimisel või selle lõpetamisel andmed konto kasutaja kohta. Muuhulgas esitatakse maksuhaldurile ettevõtluskonto number, mistõttu käesoleva muudatuse tõttu krediidasutuse ja maksuhalduri vahelist andmevahetust täiendada ei ole vaja.

Ettevõtluskonto puhul on tegemist kontoga, kuhu võib kanda üksnes ettevõtlustulu lihtsustatud maksustamise seaduse alusel maksustatavaid tulusid (ELMS § 1 lg 3) ehk kontoga, kuhu kantakse üksnes ettevõtlustulu. Seega pole tegemist tundlike isikuandmetega ja nende avalikuks tegemisele ei kohaldu erireeglid.

Paragrahviga 3 muudetakse RPKS § 12 lõike 2 punkti 1, mis reguleerib isikustatud sotsiaalmaksu riikliku pensionikindlustuse osana arvesse võtmise reegleid. Sätet täiendatakse viitega SMS § 2 lõike 1 punktile 10. Nimetatud punkti alusel makstud sotsiaalmaks võetakse pensionikindlustuse osana arvesse, kui see on deklareeritud. SMS § 2 lõike 1 punkti 10 puhul

on tegemist punktiga, mille alusel maksab sotsiaalmaksu juriidiline isik või FIE, kui ta ostab teenust ettevõtluskonto kasutajalt. Muudatus on seotud eelnõu §-s 4 tehtavate muudatustega.

Paragrahvi 4 punktiga 1 täiendatakse SMS § 2 lõiget 1 punktiga 10. Tegemist on osaga muudatusest, millega kaotatakse kuritarvituste vältimiseks kehtestatud täiendav tulumaksukohustus ning selle asemel kehtestatakse täiendav sotsiaalmaksukohustus. Kuritarvituse oht seisneb töösuhte asendamises ettevõtluskonto kaudu toimuva näiliku ettevõtlussuhtega ja sedakaudu tasu maksja maksukoormuse vähendamises.

SMS § 2 lõikesse 1 lisatava uue punkti (p 10) kohaselt tuleb võlaõigusliku lepingu alusel teenust osutavale isikule makstud tasult maksta sotsiaalmaksu, kui tasu makstakse ettevõtluskonto kasutajale juriidilise isiku poolt. Maksukohustus lasub teenuse ostjal. Maksu ei tule tasuda kogu teenustasult, vaid seaduses sätestatud osalt. Eelnõu kohaselt on selleks 50%. Teenustasust sotsiaalmaksuga maksustatava osa määramisel on lähtutud mitmest näitajast. Esiteks sotsiaalmaksuga maksustatava tulu suurusest, millest alates tekib õigus ravikindlustuskaitsele. See ei oleks teiste maksumaksjate suhtes õiglane, kui ettevõtluskonto kasutaja saaks ravikindlustuskaitse teistest aktiivselt tegutsevatest inimestest väiksema tulu teenimisel⁶. Lisaks peaks teenustasu maksja sotsiaalmaksuga maksustatava osa määramisel arvestama väljatöötamiskavatsuses tõstatatud probleemiga, et täiendav maksukohustus peaks takistama töösuhte asendamist näiliku ettevõtlusega. Samas on jätkuvalt muudatuse üks eesmärkidest vähendada teenuse ostja maksukoormust, kuid seda piirini, mis tagab kuritarvituste vältimise. Teenustasu kogu ulatuses sotsiaalmaksuga maksustades oleks tulemus äraspidine ehk olukorra soodsamaks muutmise asemel äriühingu maksukoormus suureneks. Eelnõus pakutava variandi puhul väheneb äriühingu efektiivne maksumäär 25%-lt 16,5%-le.

Muudatuse puhul ei ole tegemist tavapärasel viisil aktiivse tulu sotsiaalmaksuga maksustamisega. Sarnaselt tulumaksuga on ka sotsiaalmaksu puhul tegemist juriidilise isiku täiendava maksukohustusega, mille peamiseks eesmärgiks on tasandada ettevõtluskonto kasutaja ja töajõu maksukoormuse erinevust. Vaatamata eelmainitud olemuslikule erinevusele tasutakse sotsiaalmaksu uue punkti alusel maksutehniliselt siiski sarnaselt muu aktiivse tuluga ehk igakuiselt ja isikustatult. Erinevalt muust aktiivsest tulust ettevõtluskonto kasutajale makstud tasult töötuskindlustusmakset ega kogumispensioni makset kinni ei peeta. Samas võetakse makstud sotsiaalmaks tavapärasel viisil arvesse tagatiste määramisel. Selle tulemusel võib ettevõtluskonto kasutaja saada ravikindlustuskaitse ning suurenevad tema ajutise töövõimetuse hüvitis, tulevane pension ja vanemahüvitis. Kehtivate reeglite kohaselt peab 2025. aastal ravikindlustuskaitse saamiseks olema ettevõtluskonto kasutaja tulu vähemalt 2 255 eurot kuus. Muudatuse järgselt üksnes äriühingule ettevõtluskonto kaudu teenust osutades langeks ravikindlustuskaitse saamiseks nõutav tulu piir 950 eurole kuus.

Seega kätkeb eelkirjeldatud viisil ühe maksu teisega asendamine endas mitut eelist. Esiteks suurenevad ettevõtluskonto kasutaja sotsiaalsed tagatised. Tagatiste puudumine ja lünklikkus on täna ettevõtluskonto kasutaja üks peamistest probleemidest. Samas väheneb teataval määral juriidilise isiku⁷ maksukoormus, mis omakorda suurendab ettevõtluskonto kasutaja võimalust osutada teenust ka juriidilistele isikutele. Lisaks koheldakse sarnases olukorras olevaid

⁶ 2025. aastal eeldab ravikindlustuskaitse saamine vähemalt 820 euro suuruse tulu teenimist ja sellelt sotsiaalmaksu tasumist. Käesoleva muudatuse jõustumisel on ettevõtluskonto kasutajal õigus ravikindlustuskaitsele, kui juriidilisele isikule on teenust osutatud vähemalt 950 euro eest.

⁷ Lihtsuse huvides hõlmab käesolevas seletuskirjas mõiste „juriidiline isik“ kõiki isikuid, kellel tekib SMS § 2 lõike 1 punkti 10 alusel sotsiaalmaksu tasumise kohustus ehk FIE-t, residendist äriühingut, mittetulundusühingut, sihtasutust, juriidilisest isikust usulist ühendust, mitteresidendist juriidilist isikut, kellel on Eestis püsiv tegevuskoht või töötajad, avalik-õiguslikku juriidilist isikut ning riigi või kohaliku omavalitsuse üksuse asutust.

erinevaid juriidilisi isikuid sarnaselt. Hetkel laieneb täiendav tulumaksukohustus ettevõtluskonto kasutajale makstud teenustasult üksnes FIE-le, residendist äriühingule, mittetulundusühingule, sihtasutusele ja juriidilisest isikust usulisele ühendusele (TuMS § 51 lg 3) ning mitteresidendist juriidilise isiku püsivale tegevuskohale (TuMS § 53 lg 5). Samas ei teki täiendavat tulumaksukohustust, kui teenuse saaja on avalik-õiguslik juriidiline isik, riigi või kohaliku omavalitsuse üksuse asutus või mitteresidendist juriidiline isik, kellel ei ole Eestis püsivat tegevuskohta, kuna nimetatud isikutele ei laiene kohustus tasuda tulumaksu TuMS § 51 alusel. Sotsiaalmaksukohustuse kehtestamisel taoline ebavõrdne kohtlemine kaob. Lisaks eeltoodule on tagatud kõige olulisem ehk täiendav sotsiaalmaksukohustus piirab jätkuvalt kuritarvituste võimalusi.

Eelnõu § 4 punktiga 2 muudetakse SMS § 9 lõike 1 punkti 1. Paragrahvis 9 sätestatakse sotsiaalmaksu maksmise kord. Nimetatud sättes muudetakse viidet maksuobjektile ja loetellu lisatakse uus punkt, mille alusel juriidiline isik maksab sotsiaalmaksu ettevõtluskonto kasutajale makstud poolelt teenustasu summalt. Muudatuse kohaselt deklareeritakse ettevõtluskonto kasutajale makstud teenustasu igakuiselt ja isikustatult.

Eelnõu § 4 punktiga 3 muudetakse SMS § 9 lõike 1 punkti 2. Nimetatud punkti kohaselt ei tule võlaõigusliku lepingu alusel tasu maksval isikul tasuda sotsiaalmaksu, kui tasu saaja on füüsilisest isikust ettevõtja. Sättes toodud laiendatakse ka olukorrale, kui tasu makstakse ettevõtluskontole. Tegemist on tehnilise täpsustusega, kuna kirjeldatav vabastus on kehtiva seaduse kohaselt tuletatav SMS § 2 lõikes 9 sätestatust. Pärast maksuobjekti laiendamist ettevõtluskonto kasutajale makstud teenustasule on õigusselguse huvides taoline täpsustus siiski kohane.

Eelnõu § 4 punktiga 4 täiendatakse SMS § 9 lõiget 1 uue punktiga 2¹. Nimetatud punkti kohaselt ei tule ettevõtluskonto kasutajalt teenust ostes tasuda täiendavalt sotsiaalmaksu füüsilisel isikul. Ettevõtluskonto kasutamise kuritarvituste võimalus puudutab eeskätt ettevõtlusega tegelevaid isikuid, mistõttu ei kohaldu kõnealune vabastus füüsilisest isikust ettevõtja puhul. Lisaks füüsilisele isikule on sotsiaalmaksu tasumisest vabastatud mitteresidendid, kellel puudub Eestis püsiv tegevuskoht või töötajad, kuna neil puudub püsivam side Eestiga. Füüsilise isiku ja mitteresidendi puhul sotsiaalmaksu osa siiski laekumata ei jää. Seda tasub ettevõtluskonto kasutaja, kellelt laekunud ettevõtlustulu maksust osa kantakse sotsiaalmaksu katteks.

Seega ettevõtluskonto kasutajalt teenust ostes hakkavad sotsiaalmaksu tasuma residendist juriidilised isikud, riigi- või kohaliku omavalitsusüksuse asutused, mitteresidendid, kellel on Eestis püsiv tegevuskoht või töötajad ja füüsilisest isikust ettevõtjad. Tegemist on isikutega, kelle puhul töösuhte asendamine näiliku ettevõtlusega avaldaks olulist mõju maksulaekumisele ja teenuse osutajate sotsiaalsetele tagatistele.

Eelnõu § 5 punktiga 1 tunnistatakse kehtetuks TuMS § 34 punkt 13 ja eelnõu § 5 punktiga 2 muudetakse TuMS § 51 lõike 2 punkti 1 selliselt, et sellest võetakse välja viide kehtetuks tunnistatavale TuMS § 34 punktile. Tegemist on sätetega, mille alusel tuleb FIE-l ja äriühingul tasuda ettevõtluskonto kasutajale makstud teenustasult täiendavalt tulumaksu.

ELMS-i vastuvõtmisel kehtestati äriühingule ettevõtluskonto kasutajale makstud teenustasult tulumaksu tasumise kohustus TuMS § 51 lõike 2 punkti 1 alusel. Selle tulemusel maksab lisaks ettevõtluskonto kasutaja makstavale ettevõtlustulu maksule samalt summalt tulumaksu ka äriühing, mis tasandab ettevõtluskonto kaudu teenitud tulu ja palgatulu maksukoormuse erinevust. Eelkirjeldatud sätete koosmõjul ühtlustub ettevõtluskonto ja tööjõu maksukoormus

– 20% ettevõtlustulu maksu tasub ettevõtluskonto kasutaja kontole laekunud summalt ja samas ulatuses tulumaksu (maksumäär 20/80) teenuse saaja. Teenuse saajale täiendava maksukohustuse kehtestamise eesmärk oli vältida töösuhete asendamist näiliku ettevõtlusega ettevõtluskonto kasutamise kaudu.

Samas ei tekkinud täiendavat tulumaksukohustust, kui teenuse saaja oli avalik-õiguslik juriidiline isik, riigi või kohaliku omavalitsuse üksuse asutus või mitteresidendist juriidiline isik, kellel ei ole Eestis püsivat tegevuskohta, kuna nimetatud isikutele ei laiene kohustus tasuda tulumaksu TuMS § 51 alusel.

Täiendav tulumaksukohustus tähendab sisuliselt seda, et teenust osutaval väikeettevõtjal on ettevõtluskontot mõistlik kasutada üksnes juhul, kui teenuse sihtrühmaks on füüsilised isikud, nt lapsehoiuteenus. Siiski on hulk teenuseid, mida tellivad nii füüsilised kui ka juriidilised isikud, nt koristusteenus jms. Viimati kirjeldatud juhul on ettevõtluskonto kasutamine kõrgema maksukoormuse tõttu hetkel pigem välistatud.

Käesoleva muudatusega kaotatakse FIE puhul kehtestatud keeld arvata ettevõtlustulust maha ettevõtluskonto kasutajale makstud teenustasu. Olemuslikult tähendab kulu mahaarvamise keeld selle kulu tulumaksuga maksustamist. Samasisuline muudatus tehakse äriühingule, kelle puhul loeti ettevõtluskonto kasutajale makstud teenustasu ettevõtlusega mitteseotud kuluks (TuMS § 51 lõike 2 punkti 1 alusel) ja sellelt tuli tasuda tulumaksu. Käesoleva eelnõuga asendatakse see tulumaksukohustus kohustusega tasuda 50%-lt teenustasu summalt sotsiaalmaksu. FIEst teenuse ostja puhul on maks ka ettevõtlustulust maha arvatav.

Eelnõu §-ga 6 sätestatakse eelnõu jõustumine. Maksukorralduse seaduse § 4¹ kohaselt peab maksuseaduse muudatuse vastuvõtmise ja jõustumise vahele üldjuhul jääma vähemalt kuus kuud. Sätestatu kohaselt jõustub seadus 2025. aasta 1. jaanuaril. Samast kuupäevast hakkavad kohalduma ka kogumispensioni makse määrad 4 ja 6%.

4. Eelnõu terminoloogia

Eelnõus ei leidu õigusaktides varem kasutamata ega võõrkeelseid termineid.

5. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõul ei ole puutumust Euroopa Liidu õigusega.

6. Seaduse mõjud

Eelnõu rakendamise eesmärk ei ole ette näha mõju elu- ja looduskeskkonnale, riigi julgeolekule ja välissuhetele, regionaalarengule ega muid otseseid või kaudseid mõjusid. Eelnõu rakendamine omab mõju majandusele, sotsiaalvaldkonnale ning riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse korraldusele.

6.1 Kavandatav muudatus: ettevõtluskonto kasutajale teenustasu maksmisel juriidilisel isikul tekkiva tulumaksukohustuse kaotamine ja sotsiaalmaksukohustuse kehtestamine

Mõju valdkond: mõju sotsiaalvaldkonnale

Mõju avaldumisega seotud asjaolude kirjeldus: Muudatuse tulemusel suureneb ettevõtluskonto kasutaja eest makstav sotsiaalmaksu summa, mis omakorda mõjutab tema sotsiaalmaksu laekumisest sõltuvaid sotsiaalseid tagatiseid. Ettevõtluskonto kaudu juriidilisele isikule teenust osutav isik võib täiendava sotsiaalmaksu tasumise tulemusel saada ravikindlustuskaitse. Lisaks suurendab see tema ajutise töövõimetus hüvitist, vanemahüvitist ja tulevast riiklikku pensioni.

Sihtrühm: Ettevõtluskonto kasutajaid oli 2023. aasta 5. detsembri seisuga 21 492. Muudatus mõjutab otseselt üksnes neid ettevõtluskonto kasutajaid, kes osutavad teenuseid järgmistele isikutele: FIE-d, residendist äriühingud, mittetulundusühingud, sihtasutused, juriidilisest isikust usulised ühendused, avalik-õiguslikud juriidilised isikud, riigi või kohaliku omavalitsuse üksuse asutused või mitteresidendist juriidilised isikud, kellel on Eestis püsiv tegevuskoht või töötajad. Hetkel ettevõtluskonto kasutajale eelloetletud isikute makstud teenustasusid isikustatult ei deklareerita, mistõttu puudub selge ülevaade taolisi teenuseid osutavate isikute arvust ja teenuste mahust. Kuna FIE-le, residendist äriühingule, mittetulundusühingule, sihtasutusele ja juriidilisest isikust usulisele ühendusele või mitteresidendist juriidilise isiku püsivale tegevuskohale teenuse osutamisel tekib teenuse saajal täiendav tulumaksu tasumise kohustus, võib eeldada, et hetkel ostavad nad taolisi teenuseid üksnes piiratud mahus.

Kuigi muudatus mõjutab kõiki ettevõtluskonto kasutajaid, siis mõju ulatus sõltub sellest, kui suure osa ettevõtluskonto kasutaja tuludest moodustavad juriidilistelt isikutelt saadud teenustasud. Juhul kui täiendav sotsiaalmaksukohustus kehtiks täna ja ettevõtluskonto kasutaja osutaks teenuseid üksnes juriidilisele isikule, tuleks tal ravikindlustuskaitse saamiseks teenida tulu vähemalt 760 eurot kuus⁸. Sellises suuruses tulu teenijaid oli näiteks 2023. aasta septembri andmete põhjal 1 255 ehk 21% sel kuul ettevõtluskonto kaudu tulu teenijatest. See oleks ligikaudne suurim arv ettevõtluskonto kasutajaid, kes muudatuse järgselt saaks ravikindlustuskaitse üksnes ettevõtluskonto kaudu tulude maksustamise alusel.

Mõju ulatus: Mõju ulatus ettevõtluskonto kasutaja tagatistele sõltub sellest, kui suure osa oma pakutavatest teenustest osutatakse isikutele, kellel tekib kohustus tasuda ettevõtluskonto kasutajale makstud tasult sotsiaalmaksu. See sõltub suuresti tegevuse valdkonnast (lapsehoidmise teenus vs programmeerimine) ning võib oluliselt erineda.

Kui tegemist on suuresti juriidilisele isikule suunatud teenusega, võib mõju ulatus tagatistele olla arvestatav. Näiteks kui 2025. aastal osutaks ettevõtluskonto kasutaja teenuseid üksnes isikutele, kellel tekib eelnõu kohaselt sotsiaalmaksu tasumise kohustus, langeks ravikindlustuskaitse saamise eelduseks olev tulu piirmäär seniselt 2 255 eurolt 950 eurole.

Mõju avaldamise sagedus: Mõju sagedus sõltub sellest, mil määral teenuse osutaja sotsiaalseid tagatise (nt ravikindlustust) kasutab.

Ebasoovitavate mõjude risk: Juriidiliste isikute maksukoormuse vähendamisel võib suureneva risk, et võlaõigusliku lepingu alusel teenust osutavaid inimesi survestatakse avama ettevõtluskontot. Ettevõtluskonto kasutamisele üleminekul vähenevad teenuse osutaja töötuskindlustuse alased tagatised – ettevõtluskonto kasutaja ei tasu töötuskindlustusmakset ega saa seetõttu selles osas teistega võrdväärseid tagatise. Tegemist pole siiski erandliku olukorraga, kuna samaväärne tagatiste vähenemine tekib ka juhul, kui teenuse osutaja registreerib end FIE-na. Kõnealuse riski maandamise üks võimalus on elanikkonna teadlikkuse tõstmine, et ettevõtluskonto avamisega vähenevad tagatised töötuskindlustuse osas. See võimaldaks inimesel teha kaalutletud ja teadlik otsus.

Lisaks töötuskindlustusele võib ettevõtluskonto kasutamisele ülemineku mõjutada ka selle kasutaja ravi- ja pensionikindlustust. Isikute arv, kelle ravikindlustustagatised võivad väheneda, oleks 2023. aasta andmete põhjal 39 655 inimest⁹. Sihtgrupp on kindlasti väiksem, kuna võlaõigusliku lepingu alusel saadav tulu võib olla teenitud töösuhte kõrvalt ning sellisel juhul on ravikindlustuskaitse tagatud töösuhte alusel.

Samas juriidilisele isikule lisanduva sotsiaalmaksukohustuse tõttu vähenevad ettevõtluskonto kasutaja ravi- või pensionikindlustuse tagatised võrreldes võlaõigusliku lepingu alusel teenuse osutamisega siiski üksnes marginaalselt. Lisaks tasandab II sambaga liitunud ettevõtluskonto kasutaja ettevõtlustulu maksu määra suurendamine tema tagatise II samba osas. Seetõttu on

⁸ Muudatuse potentsiaalne sihtgrupp 2023. aastal oleks 760 kuni 1 800 eurot teenivad ettevõtluskonto kasutajad.

⁹ Isikud, kelle kuu sissetulek võlaõigusliku lepingu alusel on vahemikus 654 eurot kuni 1800 eurot.

erinevate muudatuste koosmõjus ebasoovitavate mõjude risk siiski väike ja vajadus selle maandamiseks puudub.

Koondhinnang mõju olulisusele: Kokkuvõttes on mõju väike, kuna mõjutatav sihtrühm, mõju ulatus ja sagedus on väiksed ning ebasoovitavate mõjude risk väike.

Mõju valdkond: mõju majandusele

Mõju avaldumisega seotud asjaolude kirjeldus: Muudatusel on mõju ettevõtluskeskkonnale ja eeskätt väikeettevõtjate tegevusele. Olulisim mõju seisneb selles, et muudatuse tulemusena väheneb ettevõtluskonto kasutajale teenustasu maksva juriidilise isiku maksukoormus.

Hetkel kehtiv täiendav tulumaksukohustus tähendab sisuliselt seda, et teenust osutaval väikeettevõtjal on ettevõtluskontot mõistlik kasutada üksnes juhul, kui teenuse sihtrühmaks on füüsilised isikud, nt lapsehoiuteenus. Siiski on hulk teenuseid, mida tellivad nii füüsilised kui ka juriidilised isikud, nt koristusteenus jms. Viimati kirjeldatud juhul on ettevõtluskonto kasutamine kõrge maksukoormuse tõttu hetkel pigem välistatud. Ettevõtluskonto kasutajalt teenuse ostmisel tekkiva maksukohustuse vähendamine laiendaks nii ettevõtluskonto kasutaja tegevusvaldkonda kui ka äriühingute võimalusi osta teenust ettevõtluskonto kasutajalt.

Sihtrühm: Sihtrühmaks on nii ettevõtluskonto kasutajad kui ka neilt teenuseid ostvad juriidilised isikud. Ettevõtluskonto kasutajaid on 2023. aasta 5. detsembri seisuga 21 492. Hetkel riik juriidilistest isikutest, kes ettevõtluskonto kasutajalt teenuseid ostavad, ülevaadet ei oma. Tingitud on see sellest, et juriidilisel isikul ei ole kohustust isikustatult deklareerida ettevõtluskonto kasutajale makstud teenustasusid.

Konkreetseid ettevõtlusvaldkondi, mida muudatus puudutab, esile tuua ei ole võimalik, kuna personaalselt osutatavaid teenuseid pakutakse väga erinevates tegevusvaldkondades.

Mõju ulatus: Muudatuse jõustumisel väheneb teenustasu maksja maksukoormus. Juriidilise isiku täiendava tulumaksu osa moodustab ettevõtluskonto kasutajalt teenust ostes 20% kogukuludest. Tulumaksu kohustuse asendamisel sotsiaalmaksu maksmise kohustusega väheneb ettevõtluskonto kasutajalt teenust ostval juriidilisel isikul täiendav maksukulu 34% ja kogukulud 6,8%.

Mõju ulatust ettevõtluskonto kasutajale on keeruline prognoosida, kuna võimatu on hinnata, kui suur osa teenustest jääb hetkel ettevõtluskonto kasutajatel osutamata teenuse ostja täiendava tulumaksukohustuse tõttu.

Mõju avaldamise sagedus: Kuigi juriidilised isikud tellivad ettevõtluse tarbeks erinevaid füüsiliste isikute osutatavaid teenuseid, siis enamikul juhtudel esindab teenuse osutaja äriühingut või tegutseb ise ettevõtjana (nt FIE-na). Seega võib eeldada, et mõju sagedus on väike.

Ebasoovitavate mõjude risk: Juriidilised isikud võivad maksukoormuse vähendamise tulemusel hakata survestama võlaõigusliku lepingu alusel teenuseid osutavaid isikuid avama ettevõtluskontot. Kui hetkel võivad selle tulemusel väheneda ettevõtluskonto kasutaja sotsiaalsed tagatised, siis tulumaksukohustuse asendamisel sotsiaalmaksukohustusega on mõju pigem väike. Lisaks tasandab maksukoormuse erinevust ka käesoleva eelnõuga tehtav ettevõtlustulu maksu määra tõus II sambaga liitunud ettevõtluskonto kasutajatel. Viimati kirjeldatud juhul väheneks maksukoormus kõigest 5,5%, mis eelduslikult ei tohiks oluliselt suurendada survet asendamaks töösuhe näiliku ettevõtlusega.

Lisaks võib eeldada, et taoline mõjutamine ei ole väga laiaulatuslik. Hetkel ei laiene täiendav tulumaksukohustus avalik-õiguslikule juriidilisele isikule, riigi või kohaliku omavalitsuse üksuse asutusele ega mitteresidendist juriidilisele isikule. Kuigi puuduvad andmed, kui suures ulatuses on nimetatud isikud viimastel aastatel ettevõtluskonto kasutajatelt teenust ostnud, saab teatavaid järeldusi teha võlaõigusliku lepingu tasude deklareerimisandmeid analüüsides. Kui 2018. aastal, mil ettevõtluskontot ei olnud võimalik veel avada, deklareerisid nimetatud isikud võlaõigusliku lepingu alusel tasude maksmist 35 119 inimesele 35,8 miljoni euro ulatuses, siis

2020. aastaks oli inimeste arv vähenenud 11%, kuid tulud olid samas suurusjärgus. 2022. aastal, aktiivsete tulude olulise kasvu perioodil, suurenesid ka nimetatud näitajad.

Andmeid detailsemalt analüüsid on mõneti suurem langus võlaõiguslike lepingute kasutamise arvus ja tuludes olnud avalik-õiguslike ülikoolide puhul, kelle kohta kogunenud info põhjal võib eeldada ettevõtluskontode aktiivsemat kasutamist. Võlaõiguslike lepingute arv vähenes Eesti suurimates ülikoolides 2019. aastal 17,1% ja tulud vastavalt 8%. Järgnevatel aastatel tulud taastusid, kuid inimeste arv langes veelgi ja pole tänaseni saavutanud 2018. aasta taset. Nende andmete põhjal võib järeldada, et maksukoormuse vähendamine võib mõjutada ettevõtluskonto kaudu teenuste osutamist äriühingutele, kuid see mõju ei ole eelduslikult suur.

Koondhinnang mõju olulisusele: Kokkuvõttes on mõju väike, kuna mõjutatav sihtrühm on keskmine, kuid mõju ulatus ja sagedus väiksed ning ebasoovitavate mõjude riskid on pigem väiksed ja vähetõenäolised ning suuresti maandatud.

Mõju valdkond: mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse asutuste korraldusele – mõju riigiasutuste töökorraldusele

Mõju avaldamisega seotud asjaolude kirjeldus: Eelnõu jõustumisel tuleb teha muudatus maksudeklaratsiooni TSD lisas 1 ja 2, kus tuleb tululiikide loetelu täiendada uue tululiigiga, millelt tasutakse üksnes sotsiaalmaksu. See omakorda tingib muudatuste tegemist maksuhalduri infosüsteemides. Eeldada võib, et vähesel määral suureneb maksuhalduri koormus maksumaksjate nõustamise osas.

Lisaks tuleb täiendada tulude ja sellelt tasutud sotsiaalmaksu osas toimuvat andmevahetust Sotsiaalkindlustusameti ja Tervisekassaga. Tegemist on isikustatud sotsiaalmaksuga, mis võetakse arvesse tagatiste määramisel, mistõttu tuleb muuta ka vastavaid arvestussüsteeme.

Sihtrühm: Muudatus avaldab mõju Maksu- ja Tolliametile, Sotsiaalkindlustusametile ja Tervisekassale. Sihtrühma suurus on väike, kuna muudatus mõjutab vaid kolme riigiasutust.

Mõju ulatus: Mõju ulatus on väike, kuna muudatus mõjutab suhteliselt väikest tööloiku Maksu- ja Tolliameti, Sotsiaalkindlustusameti ja Tervisekassa töös.

Mõju avaldamise sagedus: Mõju avaldamise sagedus on väike, kuna tegemist on ühekordse muudatusega. Ebasoovitavate mõjude riski ei tuvastatud.

Koondhinnang mõju olulisusele: Kokkuvõttes on mõju ebaoluline, kuna mõjutatav sihtrühm, mõju ulatus ja sagedus on väikesed ning ebasoovitavate mõjude riskid puuduvad.

6.2 Kavandatav muudatus: Madalama maksumäära rakendamise piirmäära tõstmine

Mõju valdkond: Mõju valdkond: mõju sotsiaalvaldkonnale

Mõju avaldamisega seotud asjaolude kirjeldus: Kõrgema maksumäära kaotamine ettevõtluskontole laekunud tulult suurendab ettevõtluskonto kasutaja sissetulekut, mis omakorda parandab inimeste majanduslikku toimetulekut.

Sihtrühm: Sihtrühmaks on ettevõtluskonto kasutajad, kes on kalendriaasta jooksul teeninud enam kui 25 000 eurot. Kui 2019. aastal oli selliseid isikuid 3, 2020. aastal 15 ja 2021. aastal 40, siis 2022. aastal oli neid juba 74.

Mõju ulatus: Mõju ulatus sõltub ettevõtluskonto kaudu teenitud tulu suurusest. Iga teenitud eurost, mis ületab 25 000 eurot, jääb muudatuse järgselt ettevõtluskonto kasutaja käsutusse 20 senti rohkem.

Mõju avaldamise sagedus: Kuna maksuarvestus toimub kumulatiivselt kalendriaasta kohta, suurendab maksukoormuse vähenemine ettevõtluskonto kasutaja käsutusse jäävaid vabasid vahendeid reeglina kalendriaasta lõpu poole, kui teenitud on vähemalt 25 000 eurot.

Ebasoovitavate mõjude risk: Ettevõtlustulu maksu määra langetamine mõjutab ka ettevõtluskonto kasutaja sotsiaalseid tagatiseid. Need sõltuvad teatavas osas ettevõtlustulu maksu sotsiaalmaksuks kantavast osast, mistõttu vähendab maksumäära langetamine ettevõtluskonto

kasutaja tagatise. Kõnealune muudatus mõjutab siiski üksnes neid ettevõtluskonto kasutajaid, kes teenivad suhteliselt suurt tulu. Negatiivne mõju seisneb rahaliste hüvitiste (pensioni, ajutise töövõimetuse hüvitise, vanemahüvitise) mõningases vähenemises. Ravikindlustuskaitse on kõnealusel sihtrühmal jätkuvalt olemas, kuna muudatus mõjutab isikud, kes teenivad oluliselt enam kui ravikindlustuskaitse saamiseks kehtestatud kuumäär. Mõju riiklikule pensionile on samuti pigem väike, kuna 2021. aastal jõustus muudatus, mille kohaselt vähenes pensioni arvestusreeglites sõltuvus tasutud sotsiaalmaksust.

Koondhinnang mõju olulisusele: Muudatusega kaasnevat mõju võib hinnata väikseks, kuna mõju ulatus, sihtrühm ja sagedus on väiksed ning ebasoovitavate mõjude riskid pigem väheolulised.

Mõju valdkond: mõju majandusele

Mõju avaldumisega seotud asjaolude kirjeldus: Kõrgema maksumäära kaotamine avaldab mõju väikeettevõtjate tegevusele, kuna vähendab ettevõtluskonto kasutaja maksukuluseid ning sedakaudu suurendab motivatsiooni teenida täiendavat tulu. Lisaks vähendab see võimalust, et kõrgema maksumäära vältimiseks jäetakse 25 000 eurot ületavad tulud ettevõtluskontole kandmata.

Sihtrühm: Maksumäära langetamine tuludele, mis ületavad 25 000 eurot, vähendab ettevõtluskonto kasutaja maksukoormust. 2022. aastal oli 74 ettevõtluskonto kasutajat, kelle tulu ületas 25 000 eurot ja kelle tulu maksustati seda ületavalt osalt 40%-lise maksumääraga. Kõrgema määraga maksustatud tulu suurus oli nimetatud aastal 2,2 miljonit eurot ning ettevõtlustulu maksu tasuti sellelt 511 tuhat eurot. Kogu ettevõtluskonto raames teenitud tulust moodustas see 12,1% ja tasutud ettevõtlustulu maksust 13,7%. Seega puudutab muudatus väikest osa ettevõtluskonto kasutajatest.

Mõju ulatus: Kõrgema maksumäära kaotamisel vähenevad enam kui 25 000 eurot aastas teeniva ettevõtluskonto kasutaja maksukulud.

Mõju avaldumise sagedus: Mõju avaldumise sagedust võib hinnata väikseks. Kõrgem maksumäär rakendub üksnes siis, kui kalendriaasta algusest on teenitud vähemalt 25 000 eurot, ning kõrgem määr rakendub pärast selle piirmäära täitumist.

Ebasoovitavate mõjude risk: Puudub

Koondhinnang mõju olulisusele: Muudatuste mõju võib pidada väikseks, kuna sihtrühma suurus, mõju ulatus ja avaldumise sagedus on väiksed.

Mõju valdkond: mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse asutuste korraldusele - mõju riigiasutuste töökorraldusele

Mõju avaldumisega seotud asjaolude kirjeldus: Ettevõtluskontolt broneeritava maksusumma arvutab Maksu- ja Tolliamet pärast krediitdiasutusest laekumise kohta andmete saamist. Seega toob kõrgema maksumäära kaotamine maksuhaldurile kaasa maksusumma arvutamise programmis muudatuste tegemise vajaduse.

Sihtrühm: Muudatus avaldab mõju üksnes Maksu- ja Tolliametile. Sihtrühma suurus on väike, kuna muudatus mõjutab vaid ühte riigiasutust.

Mõju ulatus: Oodata ei ole olulist mõju senisele töökorraldusele, kuna puudutab väikest töölõiku maksuhalduri töös.

Mõju avaldumise sagedus: Mõju avaldumise sagedus on väike, kuna tegemist on ühekordse muudatusega. Ebasoovitavate mõjude riski ei tuvastatud.

Koondhinnang mõju olulisusele: Muudatuste mõju võib pidada väikseks, kuna sihtrühma suurus, mõju ulatus ja avaldumise sagedus on väike ning ebasoovitavate mõjude riski ei tuvastatud.

6.3 Kavandatav muudatus: Ettevõtlustulu maksu määra ja selle jagamise reeglite muutmine

Mõju valdkond: mõju sotsiaalvaldkonnale

Mõju avaldumisega seotud asjaolude kirjeldus: II sambaga liitunud ettevõtluskonto kasutajate maksumäära suurendamine vähendab ettevõtluskonto kasutaja netotulu, kuid suurendab sissemakseid pensioni II sambasse ja sedakaudu eelduslikult ettevõtluskonto kasutaja tulevast pensioni. Kehtiva jagamisskeemiga võrreldes suureneks nt aastas 25 000 eurot ettevõtluskonto kaudu teeniva inimese II sambasse standardmäära (2%) korral tehtavad sissemaksed 181,82 eurolt 500 eurole, millele lisandub 4% sotsiaalmaksuks kantavast osast. Kõrgeima kogumispensioni makse määra (6%) valimisel oleks sama tulutaseme juures sissemakse oluliselt suurem ehk 1 500 eurot aastas. Muudatus võrdsustaks ettevõtluskonto kasutaja sissemakse suuruse samasuurt palgatulu teeniva inimese panusega II sambasse ja võimaldaks tulevikus saada suuremat pensioni.

Lisaks sellele vähendab eelkirjeldatud muudatus II sambaga liitunute jaoks ravikindlustuskaitse saamise eelduseks olevat tulu suurust. Edaspidi ei sõltu see enam asjaolust, kas ettevõtluskonto kasutaja on liitunud kogumispensioni II sambaga ning kõikide kasutajate jaoks on nõutav tulu piirmäär sama. See suurendab maksustamise erikorra lihtsust ja arusaadavust.

Sihtrühm: Ettevõtlustulu maksu jagamise skeemist kogumispensioni makse välistamine mõjutab neid ettevõtluskonto kasutajaid, kes on liitunud II sambaga. 2023. aasta 7. detsembri seisuga oli II sambaga liitunud 12 322 ettevõtluskonto kasutajat (s.o 57,8% kasutajatest) ja mitteliitunud oli 8 985 (s.o 42,2% kasutajatest).

Mõju ulatus: Ettevõtluskonto kasutaja maksukulud suurenevad 10%, 20% või 30% olenevalt sellest, kas II samba puhul on isik otsustanud kogumispensioni makse määra vabatahtlikult suurendada või mitte. Ettevõtluskonto kasutaja käsutusse jäävad vabad vahendid vähenevad samal põhjusel vastavalt 2,5%, 5% või 7,5%.

Mõju avaldamise sagedus: Kõrgem maksumäär rakendub iga kord, kui tulud laekuvad ettevõtluskontole.

Koondhinnang mõju olulisusele: Kokkuvõttes on mõju väike, kuna mõjutatav sihtrühm, ulatus ja sagedus on väiksed ning ebasoovitavate mõjude riskid puuduvad.

Mõju valdkond: mõju majandusele

Mõju avaldumisega seotud asjaolude kirjeldus: Maksumäär tõus võib avaldada mõju väikeettevõtjate tegevusele. Maksukoormuse kasv võib vähendada nende soovi tegeleda ettevõtlusega. Samas on II samba puhul tegemist vabatahtliku pensioniskeemiga.

Sihtrühm: Ettevõtlustulu maksu jagamise skeemist kogumispensioni makse välistamine mõjutab neid ettevõtluskonto kasutajaid, kes on liitunud II sambaga. 2023. aasta 7. detsembri seisuga oli II sambaga liitunud 12 322 ettevõtluskonto kasutajat (s.o 57,8% kasutajatest) ja mitteliitunud oli 8 985 (s.o 42,2% kasutajatest).

Mõju ulatus: Maksumäära tõusu tulemusel suurenevad ettevõtluskonto kasutaja maksukulud kuni 30%.

Mõju avaldamise sagedus: Krediidiasutus broneerib maksusumma iga kord, kui ettevõtluskontole tasu laekub ning kannab selle seaduses ettenähtud tähtajal Maksu- ja Tolliametile.

Koondhinnang mõju olulisusele: Kokkuvõttes on mõju väike, kuna mõjutatav sihtrühm, mõju ulatus ja sagedus on väiksed ning ebasoovitavate mõjude riskid puuduvad.

Mõju valdkond: mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse asutuste korraldusele – mõju riigiasutuste töökorraldusele

Mõju avaldumisega seotud asjaolude kirjeldus: Ettevõtlustulu maksu suuruse arvutab Maksu- ja Tolliamet ning seda vahetult pärast krediidiasutusest ettevõtluskontole raha laekumise kohta info saamist. Hetkel tuleb ettevõtluskonto kasutaja II sambaga liitumist

arvestada üksnes kogutud ettevõtlustulu maksu jagamisel. Edaspidi tuleb maksuhalduril lisaks maksu jagamisele arvestada isiku II sambast tulenevaid kohustusi juba maksusumma määramisel ehk krediidasutusele maksusumma broneerimiseks info edastamisel. II samba muudatustest tingitud erinevate ettevõtlustulu maksu määrade ja jagamisskeemide rakendamine eeldab Maksu- ja Tolliametilt täiendavaid IT-arendusi.

Sihtrühm: Muudatus avaldab mõju üksnes Maksu- ja Tolliametile. Sihtrühma suurus on väike, kuna muudatus mõjutab vaid ühte riigiasutust.

Mõju ulatus: Mõju ulatus on väike, kuna muudatus mõjutab suhteliselt väikest tööloiku Maksu- ja Tolliameti töös.

Mõju avaldamise sagedus: Mõju avaldumise sagedus on väike, kuna tegemist on ühekordse muudatusega. Ebasoovitavate mõjude riski ei tuvastatud.

Koondhinnang mõju olulisusele: Kokkuvõttes on mõju ebaoluline, kuna mõjutatav sihtrühm, mõju ulatus ja sagedus on väikesed ning ebasoovitavate mõjude riskid puuduvad.

6.4 Kavandatav muudatus: Ettevõtluskonto andmete avalikustamine

Mõju valdkond: mõju majandusele

Mõju avaldumisega seotud asjaolude kirjeldus: Ettevõtluskonto andmete avalikustamine mõjutab ettevõtluskonto kasutajalt teenust ostvaid isikuid. Võimalus kontrollida esitatud andmete õigsust maandab teenuse ostja täiendava maksukohustuse tekkimise riski. Muudatus välistab võimaluse, et ettevõtluskonto on küll avatud ja teenuse ostjale on näha ettevõtluskonto omamise fakt, kuid teenitav ettevõtlustulu suunatakse muule pangakontole. Seega vähendab muudatus kuritarvituste võimalusi.

Sihtrühm: Ettevõtluskonto kasutajatelt teenuseid ostvad isikud, kellel teenustasu ettevõtluskontole mittekandmisel tekiks tööjõumaksude tasumise kohustus. Seega hõlmab sihtgrupp kõiki füüsilisi ja juriidilisi isikuid, kes ostavad teenuseid ettevõtluskonto kasutajalt. Kuna juriidilisele isikule teenuse osutamisel tekib teenuse saajal täiendav maksukohustus, võib eeldada, et hetkel ja ka tulevikus ostavad juriidilised isikud taolisi teenuseid üksnes piiratud mahus.

Mõju ulatus: Kui teenustasu maksja kannab ettevõtluskonto kasutaja osutatud teenuse eest tasu kontole, mis ei ole ettevõtluskonto, peaks ta taolise info selgumisel tasuma lisaks kontole kantud summale täiendavalt tööjõumakse kuni 71,7% makstud teenustasult. Sellele võivad lisanduda maksuintressid.

Mõju avaldamise sagedus: Risk maksuarvestuses eksida tekib igakordselt füüsilisele isikule teenustasu makstes. Riskide maandamiseks tuleks ettevõtluskonto kontonumbrit kontrollida enne ettevõtluskontole teenustasu maksmist.

Ebasoovitavate mõjude risk: Muudatus võib suurendada teenust ostvate isikute halduskoormust, kuna andmete olemasolul tuleks juriidilistel isikutel edaspidi enne ettevõtluskontole ülekande tegemist kontrollida maksuhalduri veebilehelt ettevõtluskonto kasutaja esitatud andmete õigsust. Kuna tegemist ei ole väga ajakuluka toiminguga, suurendab see juriidiliste isikute halduskoormust marginaalselt.

Koondhinnang mõju olulisusele: Kokkuvõttes on mõju väike, kuna mõjutatav sihtrühm, mõju ulatus ja sagedus väikesed ning ebasoovitavad riskid väheolulised.

Mõju valdkond: mõju riigiasutuste ja kohaliku omavalitsuse asutuste korraldusele – mõju riigiasutuste töökorraldusele

Mõju avaldumisega seotud asjaolude kirjeldus: Ettevõtlustulu maksu maksja ja ettevõtluskonto numbri avalikustamine eeldab Maksu- ja Tolliametilt IT-arendust, mis võimaldab kuvada oma kodulehel päringupõhiselt ettevõtluskonto andmeid.

Sihtrühm: Muudatus avaldab mõju üksnes Maksu- ja Tolliametile. Sihtrühma suurus on väike, kuna muudatus mõjutab vaid ühte riigiasutust.

Mõju ulatus: Mõju ulatus on väike, kuna muudatus mõjutab suhteliselt väikest tööloiku Maksu- ja Tolliameti töös.

Mõju avaldamise sagedus: Mõju avaldumise sagedus on väike, kuna tegemist on ühekordse muudatusega. Ebasoovitavate mõjude riski ei tuvastatud.

Koondhinnang mõju olulisusele: Kokkuvõttes on mõju ebaoluline, kuna mõjutatav sihtrühm, mõju ulatus ja sagedus on väikesed ning ebasoovitavate mõjude riskid puuduvad.

7. Seaduse rakendamisega seotud riigi ja kohaliku omavalitsuse tegevused, eeldatavad kulud ja tulud

Äriühingule teenuse osutamisel täiendava tulumaksukohustuse asendamine sotsiaalmaksukohustusega tingib arvestussüsteemide ja andmevahetuse täiendamist nii Maksu- ja Tolliametis, Tervisekassas kui ka Sotsiaalkindlustusametis.

Ettevõtlustulu maksu määra ja maksu jagamisreeglite muutmine ning ettevõtluskonto andmete avalikustamine eeldab maksuhalduril täiendavate IT-arenduste tegemist oma arvestussüsteemides ja päringumootorites. Eeldatav kulu ettevõtlustulu maksu määraga seotud muudatustele, deklaratsioonil uue väljamakse liigi tegemisele ja muudatustele andmevahetusteenuses (muuta on vaja 11 teenust) on ca 85 000 eurot. Eelkirjeldatud kulutus tehakse Rahandusministeeriumi haldusala ülekantavatest vahenditest.

Juriidilisel isikul ettevõtluskonto kasutajalt teenuse ostmisel tekkiva tulumaksukohustuse kehtetuks tunnistamine ja sotsiaalmaksukohustuse kehtestamine

Juriidilise isiku maksukoormus vähesel määral langeb, mistõttu võib prognoosida mõningast laekumise vähenemist. Eeldada võib, et mingi osa võlaõigusliku lepingu alusel teenuseid osutavaid isikuid avavad ettevõtluskonto ja nende tulud maksustatakse ELMS-i alusel. Samas võib muudatuse tulemusel suurenda väikeettevõtjate tegevus, mistõttu pikemas vaates maksude laekumine kasvab.

Tabel 1. Juriidilisel isikul ettevõtluskonto kasutajalt teenuse ostmisel tekkiva tulumaksukohustuse kaotamise ja sotsiaalmaksukohustuse kehtestamise mõju riigieelarvele aastatel 2025-2028

	2025	2026	2027	2028
EVK-ga liituvate inimeste arv	8 540	12 810	17 081	17 081
Vähemlaekumine in kohta, € aastas	-96	-100	-105	-109
Mõju VS positsioonile, mln €	-0,8	-1,3	-1,8	-1,9

Allikas: Rahandusministeeriumi arvutused

Madalama maksumäära rakendamise piirmäära tõstmine

Madalama maksumäära rakendamise piirmäära tõstmine 40 000 euroni vähendab ettevõtluskonto kasutaja maksukoormust ja ettevõtlustulu maksu laekumist.

Tabel 2. Ettevõtlustulu maksu määra (20%) rakendamise piirmäära tõstmise mõju riigieelarvele aastatel 2025-2028

	2025	2026	2027	2028
Inimeste arv	144	173	207	249
Mõju VS positsioonile, €	-160 650	-192 780	-231 336	-277 603

Allikas: Rahandusministeeriumi arvutused

Tulevikus võib eeldada ettevõtluskonto kasutajate arvu ja teenitava tulu kasvu, mis omakorda suurendab ettevõtlustulu maksu laekumisi, tasandades muudatusega tekkivat vähemlaekumist.

Ettevõtlustulu maksu jagamise reeglite muutmine

Ettevõtlustulu maksu ja selle jagamise reeglite muutmine selliselt, et kohustusliku kogumispensioni maksed lisanduvad ettevõtlustulu maksu standardmäärale (20%), suurendab nii tulu- kui ka sotsiaalmaksu laekumist. Lisaks suurendab muudatus makseid II sambasse. Mõju erinevate maksude lõikes on toodud tabelis 3.

Tabel 3. Ettevõtlustulu maksu jagamise reeglite muutmise mõju maksulaekumisele aastatel 2025-2028

	2025	2026	2027	2028
Maksubaas	43 971 441	46 104 056	48 178 738	50 219 466
Ettevõtlustulu maks, 20%	9 673 717	10 142 892	10 599 322	11 048 283
Mõju tulumaksu laekumisele, €	259 454	272 038	284 279	296 321
Mõju sotsiaalmaksu laekumisele, €	-99 558	-104 387	-109 084	-113 704
Laekumine II sambasse¹⁰, €	378 754	397 124	414 994	432 572

Allikas: Rahandusministeeriumi arvutused

8. Rakendusaktid

Eelnõu ei sisalda volitusnorme, mistõttu uusi rakendusakte ei kavandata. Muuta on vaja rahandusministri 29. novembri 2010. a määrusega nr 60 „Tulumaksuseadusest, sotsiaalmaksuseadusest, kogumispensionide seadusest ja töötuskindlustuse seadusest tulenevate deklaratsioonide ja tõendite vormide kinnitamine ning nende täitmise ja esitamise korrad“ kehtestatud lisa 2 ja 3, kus tuleb tululiikide loetelu täiendada uue tululiigiga, millelt tasutakse üksnes sotsiaalmaksu.

9. Seaduse jõustumine

Seadus jõustub 2025. aasta 1. jaanuaril.

10. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

¹⁰ Arvutuste aluseks on prognoositud keskmine kogumispensioni makse määr ehk 2,44%.

Eelnõu esitatakse kooskõlastamiseks ministeeriumidele eelnõude infosüsteemi EIS kaudu ja arvamuse avaldamiseks Eesti Kaubandus-Tööstuskojale, Eesti Maksumaksjate Liidule, Eesti Tööandjate Keskliidule, Eesti Pangaliidule, Ametiühingute Keskliidule, EVEA-le, Maksu- ja Tolliametile ning LHV Pank AS-le.

14.02.2024